

Projectenprogramma Maashorstboeren 2004+

Maashorst
boeren

Projectenprogramma Maashorstboeren 2004+

Samensteller:
G.K. Hopster (PPO)

m.m.v.:
A.M. Wijnen (ZLTO)
A. van der Aalsvoort (Vereniging Maashorstboeren)

Augustus 2004

i.s.m.

Contactadressen:

Vereniging Maashorstboeren
Loo 22
5388 SB Nistelrode
(0412) 612 982

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving
Postbus 430
8200 AK Lelystad
(0320) 291 111

ZLTO
Postbus 91
5000 MA Tilburg
(013) 583 65 83

© 2004 Vereniging de Maashorstboeren, Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V., ZLTO.
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de samensteller.

Voorwoord

Het is voor ons als Maashorstboeren een uitdaging om in het Maashorstgebied aan de slag te gaan met de ideeën uit ons projectenprogramma. De bijzonderheid van het Maashorstgebied werkt daar zeer stimulerend op om die uitdaging ter hand te nemen.

Een gebied dat gekenschetst wordt als een groot natuurgebied met een landbouwkern omzoomt door buurtschappen met landbouwactiviteiten verweven met burgeractiviteiten. Dit alles is voor veel recreanten een reden om het Maashorstgebied met velen te blijven bezoeken.

Het is vooral de landbouw die het gebied heeft gemaakt zoals het nu is met zijn natuurwaarden en landschapswaarden. Die taak als maker van het gebied is een rol die voor de landbouw belangrijk is en blijft maar niet altijd vanzelfsprekend is. De ontwikkelingen van de laatste jaren, waarbij de wens van de samenleving steeds nadrukkelijker gehoord wordt door beleidsmakers (die dit verwerken in hun beleid) biedt ons de mogelijkheid om daar op in te spelen met onze projectideeën.

Vereniging Maashorstboeren wil actief aan de slag met kansrijke projecten om de boeren die nog in het gebied actief zijn meer toekomstperspectief te bieden. De ondernemer die het liefst alleen wil produceren moet deze mogelijkheid krijgen, net als de ondernemers die hun activiteiten willen verbreden naar agrarisch natuurbeheer of recreatie. Doordat wij gebiedsgericht werken is dit mogelijk. Wat voor de één een beperking is kan voor de ander een kans zijn. En daar ligt onze kracht als Maashorstboeren om die zaken op gebiedsniveau in kaart te brengen en bij onze leden, boeren en burgers, aan de man te brengen. Met het doel dat er een reële beloning aan ten grondslag ligt om ook voor de toekomst gezond actief te blijven in het Maashorstgebied.

Het voor u liggende projectenprogramma Maashorstboeren is een uitwerking van ideeën waar de Maashorstboeren samen met de ondersteuning van PPO en ZLTO mee aan de slag willen gaan. Ik hoop van harte dat wij als Maashorstboeren in 2004 en in de jaren daarna de kans krijgen te laten zien waar wij voor staan en wat wij kunnen.

Adrie van der Aalsvoort

Voorzitter Vereniging Maashorstboeren

Inhoudsopgave

VOORWOORD

1	INLEIDING	7
1.1	AANLEIDING	7
1.2	LEESWIJZER.....	7
2	DE MAASHORSTBOEREN	9
2.1	OPRICHTING.....	9
2.2	WERKGEBIED	9
2.3	POTENTIE	9
2.4	DOELSTELLINGEN EN KERNTAKEN.....	10
2.5	SAMENWERKING.....	10
3	PROCES EN COMMUNICATIE	13
3.1	ALGEMEEN.....	13
3.2	MAASHORST	13
3.3	PROJECTIDEEËN.....	13
4	UITVOERING	15
4.1	ALGEMEEN.....	15
4.2	MAASHORST	15
4.3	PROJECTEN	15
	BIJLAGE 1 OVERZICHT PROJECTIDEEËN	17
	BIJLAGE 2 UITWERKING PROJECTIDEEËN	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Maashorstgebied is in beweging. Er zijn veel ontwikkelingen in het gebied gaande en het is de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker onder de aandacht gekomen. Het vaststellen van de Ecologische Hoofdstructuur in het gebied, het aanwijzen van de reconstructiegebieden Peel & Maas en Maas & Meierij, het benoemen van de Regionale Natuur en Landschapeenheid Horst en Raam en de oprichting van het Bestuurlijk Platform Maashorst hebben hier een belangrijke bijdrage aan geleverd.

Ook de oprichting van Vereniging de Maashorstboeren is van wezenlijk belang voor een duurzame ontwikkeling van het gebied. De leden van de agrarische natuurvereniging, een groot deel van de ondernemers en bewoners uit het gebied, zijn onmisbaar in dit proces. Zij vormen een belangrijke partij die veel toekomstige ontwikkelingen in het gebied moeten gaan vormgeven. Om dit goed te kunnen doen moeten de Maashorstboeren op een professionele manier samen met andere gebiedspartijen aan de slag kunnen gaan. Dit hopen zij te kunnen doen met de uitvoering van het 'Projectenprogramma Maashorstboeren 2004+'. Dit programma is een eerste aanzet om uitvoering te geven aan een duurzame ontwikkeling van het Maashorstgebied. Het is niet statisch. Er is meer mogelijk dan in het programma staat beschreven en de kans bestaat ook dat enkele projecten minder levensvatbaar blijken te zijn dan nu wordt gedacht. Dat is niet erg, omdat dit hoort bij gebiedsontwikkeling, een dynamisch proces wat over een langere tijd plaatsvindt en met meerdere partijen. De Maashorstboeren zijn voornemens (met behulp van het projectenprogramma) hun verantwoordelijkheid te nemen en hun steentje bij te dragen aan de duurzame ontwikkeling van het Maashorstgebied.

1.2 Leeswijzer

In het projectenprogramma wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds proces en communicatie en anderzijds uitvoering. Deze zaken kunnen echter niet los van elkaar worden gezien. Het één kan niet zonder het ander. Voor de duidelijkheid is er voor gekozen om het apart uit te werken.

In hoofdstuk 2 wordt Vereniging de Maashorstboeren voorgesteld en kort haar werkwijze beschreven. In hoofdstuk 3 worden proces en communicatie besproken. Aan het eind van het hoofdstuk wordt een overzicht van bijbehorende projecten met een korte toelichting gegeven.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op concrete uitvoeringsprojecten. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt in thema's. Per thema worden een aantal uitvoeringsprojecten kort weergegeven.

In bijlage 1 wordt een overzicht van alle projectideeën weergegeven. In bijlage 2 zijn vervolgens alle projectideeën uitgewerkt tot een basisprojectvoorstel.

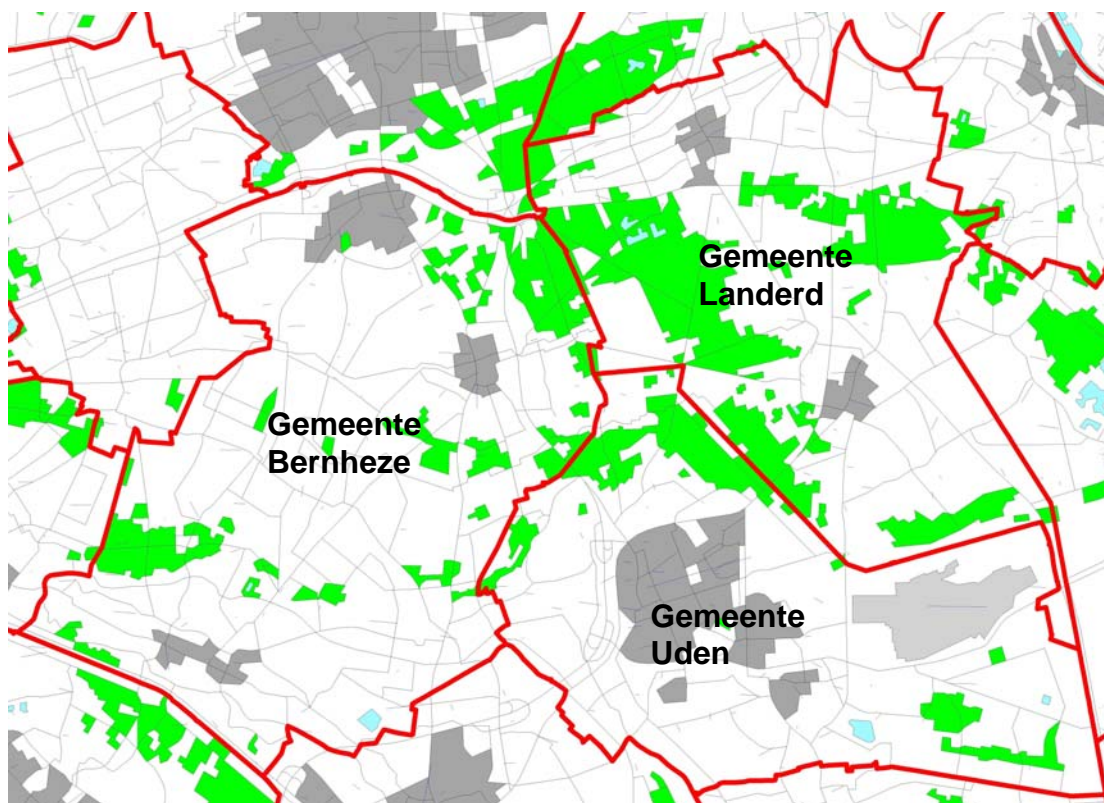
2 De Maashorstboeren

2.1 Oprichting

De ondernemers en bewoners in het Maashorstgebied hebben zich in 2002 verenigd in 'Vereniging Maashorstboeren'. Deze agrarische natuurvereniging vormt een representant van de boeren én burgers van het Maashorstgebied en omgeving die als partij optreden in de discussie over de ontwikkelingen van het gebied. Ondernemers en bewoners van het Maashorstgebied hebben met de oprichting van de vereniging een gezicht en een stem gekregen.

2.2 Werkgebied

Het werkgebied van de Maashorstboeren omvat het grondgebied van de gemeenten Bernheze, Landerd en Uden (fig. 1). Dit komt overeen met de ZLTO-afdelingen in deze gemeenten.

Figuur 1. Werkgebied Maashorstboeren.

2.3 Potentie

De vereniging heeft momenteel bijna 70 leden en het aantal leden is nog steeds groeiende. Daarmee heeft de vereniging de potentie om een partij van belang te worden. De afzonderlijke grondeigenaren in het gebied kunnen, doordat ze verenigd zijn, werken aan de realisatie van gebiedsdoelen. Dit zal

versterkt worden als er een door de leden van deze vereniging gedragen visie en daaraan gekoppeld uitvoeringsplan voor de komende jaren ligt. Het stimuleren van andere, land- en tuinbouw gerelateerde, inkomensbronnen is hierbij van belang voor de leden. Het gebiedsprogramma Maashorstboeren is een eerste aanzet voor een uitvoeringsplan.

2.4 Doelstellingen en kerntaken

De doelstellingen van Vereniging Maashorstboeren kunnen als volgt worden omschreven:

Vereniging Maashorstboeren streeft naar een duurzaam ontwikkeld Maashorstgebied met een levensvatbare landbouw. De landbouw in het gebied heeft een volwaardige rol.

De vereniging stimuleert en ondersteunt lokale en individuele initiatieven en helpt ondernemers en bewoners op een professionele manier invulling te geven aan verbrede landbouwactiviteiten. Het gaat hierbij om onder meer agrarisch natuur- & landschapsbeheer, recreatie, zorg en streekproducten.

Economische, ecologische en sociale aspecten moeten in evenwicht zijn en er moet toekomstperspectief worden gecreëerd voor iedere ondernemer en bewoner in het gebied.

De kerntaken van de vereniging zijn:

- *In stand houden van het agrarische natuur/cultuurlandschap*
- *Behouden van een levensvatbare (multifunctionele) landbouw in en om de Maashorst*
- *Inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen en vragen*
- *Stimuleren van plaatselijke samenwerkingsverbanden*
- *Aanspreekpunt zijn voor zowel de streek als de overheid*

2.5 Samenwerking

De Maashorstboeren willen graag verder professionaliseren. Het afgelopen jaar hebben zij hard gewerkt aan het zichzelf organiseren, profileren en positioneren. Zij hebben sterk aan vertrouwen gewonnen. Echter, om uit te groeien tot een professionele en van belang zijnde gebiedspartij hebben zij ondersteuning nodig. Deze ondersteuning hebben zij gevonden in Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) en de Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie (ZLTO).

De samenwerking tussen Maashorstboeren, PPO en ZLTO is een sterke combinatie omdat:

- de Maashorstboeren aan de slag willen, maar niet de mankracht, ervaring en kennis in huis hebben om onderzoeksprojecten, uitvoeringsprojecten en procesmatig werken op een goede manier aan te kunnen pakken;
- ZLTO ervaring heeft met uitvoeringsprojecten en belangenbehartiging;
- PPO ervaring heeft met onderzoeksprojecten en procesmatig werken.

De Maashorstboeren hebben als volwaardige partner zitting in het Bestuurlijk Platform Maashorst. Dit platform is opgericht om middels een duurzame samenwerking, vanuit een gezamenlijke visie de Maashorst te ontwikkelen, beheren en promoten. De overige partners in het Platform zijn:

- Gemeente Bernheze
- Gemeente Landerd

- Gemeente Oss
- Gemeente Uden
- Provincie Noord-Brabant
- Staatsbosbeheer
- Waterschap Aa en Maas
- Recron
- Bezoekerscentrum Slabroek

De relatie met de ZLTO-afdelingen Bernheze, Uden, Landerd en Oss is goed. Waar het mogelijk is wordt samengewerkt en ook nieuwe initiatieven worden samen opgepakt.

3 Proces en communicatie

3.1 Algemeen

Bij gebiedsontwikkeling vindt veel overleg plaats en wordt over het algemeen veel aan planvorming gedaan. Vooral in de eerste fase van het proces. Dit is niet zo gek, omdat er veel verschillende partijen met verschillende belangen bij betrokken zijn. Al deze partijen moeten zich kunnen vinden in de keuzes die worden gemaakt. Op het moment dat wordt gestart met uitvoeringsprojecten om gestelde doelen te realiseren worden procesmatige activiteiten en communicatieactiviteiten vaak op een laag pitje gezet. Het zijn echter onmisbare aspecten om de uitvoering op een goede en snelle manier te laten verlopen. Dit gaat dan ook hand in hand met de uitvoering. Een goede verhouding is noodzakelijk. Uitvoering moet voorop staan en proces en communicatie vormen als het ware het smeermiddel.

3.2 Maashorst

In de Maashorst wil men nu zo snel mogelijk aan de slag met uitvoeringsprojecten om gebiedsdoelen te realiseren. Vereniging Maashorstboeren is een van de partijen die in beeld is om een deel van de uitvoering voor haar rekening te nemen. Dat de afzonderlijke particuliere grondeigenaren zich hebben verenigd is dus een groot voordeel voor het gebiedsproces.

De Vereniging Maashorstboeren heeft voor een goede uitvoer van projecten en structurele activiteiten echter procesmatige ondersteuning nodig. Ook moet zij veel communiceren met achterban en andere gebiedspartijen om te laten zien wat zij doen. Ondersteuning bij proces en communicatie is voor de Maashorstboeren dus onmisbaar in het gebiedsontwikkelingsproces. Zonder ondersteuning kunnen zij veel uitvoeringsactiviteiten niet goed oppakken, kunnen zij niet verder professionaliseren en zal de gebiedsontwikkeling waarschijnlijk trager verlopen dan men zou willen. Proces-, en communicatieactiviteiten kunnen in een goede mix gelijktijdig met uitvoeringsactiviteiten door de Maashorstboeren worden uitgevoerd.

3.3 Projectideeën

Hieronder worden een aantal projectenideeën weergegeven op het gebied van proces en communicatie waar de Maashorstboeren mee aan de slag willen gaan. Achter de titel staat de prioriteit van de Maashorstboeren weergegeven (1^e, 2^e of 3^e prioriteit). In bijlage 1 staat een overzicht van alle projecten in het gebiedsprogramma met daarbij de prioriteit. In bijlage 2 is een verdere uitwerking van onderstaande projecten tot een basisprojectvoorstel opgenomen.

P1: Communicatie Maashorstboeren (1)

Het in beeld brengen van doelgroepen en bijbehorende noodzakelijke en wenselijke communicatieactiviteiten door de Maashorstboeren met daaraan gekoppeld uitvoering van (een deel van) de activiteiten o.l.v. een communicatiemedewerker. Dit is nodig om binnen en buiten de vereniging draagvlak en vertrouwen op te bouwen en te behouden.

P2: Regionalisering Noordoost-Brabant (1)

Agrariërs in een buurtschapsaanpak leren om via onderlinge samenwerking te komen tot concrete projecten.

P3: Regionale Boerderij (2)

Uitwerking van een nieuwe manier van samenwerken in een netwerk van bedrijven met als doel duurzame gebiedsontwikkeling. Het is een interactief proces tussen de vereniging en andere

gebiedspartijen. Er worden een aantal zaken op het gebied van proces en facilitering geregeld. Zowel de leden van de Maashorstboeren als andere gebiedspartijen moeten zich hier aan committeren en hebben er wederzijds voordeel van. Het zal leiden tot een snellere realisatie van gebiedsdoelen door middel van projecten, maar ook door uitvoering structurele activiteiten.

P4: Knelpuntenanalyse grondgebruik (2)

Afstemmen van doelen en wensen in het gebied door inventarisatie en op kaart zetten van enerzijds gebiedsdoelen en anderzijds wensen van individuele ondernemers. Door deze kaarten over elkaar heen te leggen worden vroegtijdig knelpunten in het gebied zichtbaar.

4 Uitvoering

4.1 Algemeen

In een gebiedsontwikkelingsproces is de uitvoering van activiteiten in het veld het meest zichtbare bewijs dat er iets gebeurt. Dit is ook een belangrijke stap om de in het voorafgaande traject gestelde doelen te realiseren. Alle gebiedspartijen moeten betrokken zijn bij de uitvoering: natuurbeherende instanties, gemeenten, provincie, waterschappen, agrariërs, agrarische natuurverenigingen, etc. Niet elke partij zal de uitvoering in het veld ook ter hand nemen. Hiervoor worden soms andere partijen ingeschakeld. Dit kunnen gebiedspartijen, maar ook externe (commerciële) partijen zijn. De voorkeur gaat uit naar een partij uit het gebied. Dit vergroot het draagvlak in het gebied en komt het gebiedsontwikkelingsproces te goede. Door in het uitvoeringstraject te monitoren en te evalueren kan zichtbaar worden gemaakt of de van te voren gestelde doelen ook daadwerkelijk zijn gerealiseerd en hoe zaken eventueel efficiënter aangepakt kunnen worden.

4.2 Maashorst

In het Maashorstgebied zijn de Maashorstboeren een belangrijke partij die invulling kunnen gaan geven aan de realisatie van gebiedsdoelen. Dit kan door middel van projecten, maar ook door structurele activiteiten. Sommige zaken kunnen de Maashorstboeren binnen de vereniging oppakken, maar voor de meeste activiteiten is samenwerking met andere gebiedspartijen nodig. De Maashorstboeren staan hier open voor. Zij willen graag met andere partijen samenwerken aan het realiseren van de gebiedsdoelen en aan de slag gaan met uitvoeringsprojecten.

4.3 Projecten

Hieronder worden een groot aantal uitvoeringsprojecten weergegeven waar de Maashorstboeren op korte of langere termijn mee aan de slag zouden willen gaan. Er is een verdeling in thema's gemaakt. Projecten die onder meerdere thema's vallen zijn opgenomen onder het voor het betreffende project meest voor de hand liggende thema. Achter de titel staat de prioriteit van de Maashorstboeren weergegeven (1^e, 2^e of 3^e prioriteit). In bijlage 1 staat een overzicht van alle projecten uit het gebiedsprogramma met daarbij de prioriteit. In bijlage 2 zijn de projecten uitgewerkt tot een basisprojectvoorstel.

Natuur & Landschap

U1: Pilot Agrarisch natuurbeheer (1)

Bij wijze van proef vormgeven van een regionale regeling en organisatiestructuur voor uitvoering van agrarisch natuur- en landschapsbeheer

U2: Buurtschapsnatuurplannen (1)

Introductie van duurzaam agrarisch natuur- en landschapsbeheer op buurtschapsniveau

U3: Kwaliteitsimpuls Natuuronderhoud Maashorst (1)

Uitvoering van beheer natuur- en landschapselementen

U4: Landschapsmaïs (1)

Introductie van minder hoge maïs met een goede landbouwkundige waarde

U5: Habitatboerderij (2)

Bescherming en stimuleren kwetsbare flora en fauna op agrarische bedrijven

Recreatie & Toerisme

U6: Wandelroute over boerenland (1)

Realisatie van een wandelroute over boerenland

U7: Te gast bij de Maashorstboeren (1)

Een professioneel en breed aanbod van plattelandsactiviteiten op agrarische bedrijven voor bezoekers van de Maashorst

Agrarische productie

U8: Grootschalige bedrijven in een kleinschalig landschap (1)

Knelpunten en mogelijkheden in beeld brengen van grootschalige productiegerichte bedrijven in een maatschappelijk verantwoord landschap

U9: Op weg naar duurzaamheid (2)

Stimuleren van biologische landbouw en verduurzaming van gangbare landbouw d.m.v. samenbrengen kennis en opzetten proeftuin

U10: Functionele biodiversiteit (2)

Stimuleren van natuurlijke vijanden van plaaginsecten op agrarische bedrijven om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen en biodiversiteit te stimuleren

Water

U11: Inpassing blauwe diensten (3)

Knelpunten t.a.v. water (o.a. verdroging, piekafvoer) oplossen door maatregelen uit te voeren op de grond van agrarische bedrijven

Wonen

U12: Landgoederen in de Maashorst (3)

Ontwikkelen van landgoederen in de Maashorst op voormalige agrarische bedrijven

U13: Wonen bij de boer (3)

Bewoning realiseren op een regulier agrarisch bedrijf in ruil voor bijv. agrarisch natuur- en landschapsbeheer en toegankelijkheid van agrarische grond

Milieu

U14: Productie van biobrandstof (2)

Opzetten samenwerkingsverband voor de teelt van koolzaad(olie) en de lokale afzetstructuur vormgeven

U15: Vergistinginstallatie landbouwfval en maaisel (3)

Opstellen van een businessplan voor de introductie van een vergistinginstallatie in het Maashorstgebied

Keten

U16: Streekproducten (2)

Opzetten van een streekproductenketen in het Maashorstgebied

Samenwerking

U17: Sterker door samenwerking (1)

Opzetten samenwerkingsverbanden op het gebied van inkoop, arbeid, machines, etc.

Bijlage 1 Overzicht projectideeën

Nummer (P=Proces; U=Uitvoering)	Projectnaam	Thema	Prioriteit Maashorst- boeren
P1	Communicatie Maashorstboeren	proces	1
P2	Regionalisering Noordoost-Brabant	proces	1
P3	Regionale Boerderij	proces	2
P4	Knelpuntenanalyse grondgebruik	proces	2
U1	Pilot Agrarisch natuurbeheer	natuur & landschap	1
U2	Buurtschapsnatuurplannen	natuur & landschap	1
U3	Kwaliteitsimpuls Natuuronderhoud Maashorst	natuur & landschap	1
U4	Landschapsmaïs	natuur & landschap	1
U5	Habitatboerderij	natuur & landschap	2
U6	Wandelroute over boerenland	recreatie	1
U7	Te gast bij de Maashorstboeren	recreatie	1
U8	Grootschalige bedrijven in een kleinschalig landschap	agrarische productie	1
U9	Op weg naar duurzaamheid	agrarische productie	2
U10	Functionele biodiversiteit	agrarische productie	2
U11	Inpassing blauwe diensten	water	3
U12	Landgoederen in de Maashorst	wonen	3
U13	Wonen bij de boer	wonen	3
U14	Productie van biobrandstof	milieu	2
U15	Vergistinginstallatie landbouwafval en maaisel	milieu	3
U16	Streekproducten	keten	2
U17	Sterker door samenwerking	samenwerking	1

Bijlage 2 Uitwerking projectideeën

Hieronder zijn alle projecten tot een basisprojectvoorstel uitgewerkt. Voor alle projecten geldt dat Vereniging Maashorstboeren de initiatiefnemer is en dat de projecten met hun leden (eventueel aangevuld met niet-leden) zullen worden uitgevoerd. Bij ieder projectvoorstel staat een contactpersoon genoemd. Deze persoon zal in eerste instantie als de trekker van het project optreden. De genoemde kostenramingen zijn grove indicaties die bij een verdere uitwerking naar boven of beneden bijgesteld kunnen worden.

P1 Communicatie Maashorstboeren

Doel

Het opstellen van een communicatieplan voor de Maashorstboeren en het uitvoeren van de eerste fase hiervan.

De Maashorstboeren worden vaak als belangrijke partij beschouwd in de ontwikkeling van het Maashorstgebied. Deze relatief jonge agrarische natuurvereniging heeft de ambitie om de verwachtingen waar te maken. Om dit te kunnen doen moeten zij verder professionaliseren. Communicatie is daarbij een van de belangrijkste middelen. De Maashorstboeren hebben hiervoor een degelijk communicatieplan nodig. Er zijn veel manieren om te communiceren en ook veel doelgroepen om mee te communiceren. Om op het juiste tijdstip, via het juiste medium naar de juiste doelgroep uit te voeren is het noodzakelijk dat de Maashorstboeren een communicatieplan hebben.

Activiteiten

Om tot een goed communicatieplan te komen moeten de volgende activiteiten worden ondernomen:

- Inventarisatie doelgroepen
- inventarisatie communicatie wensen doelgroepen en Maashorstboeren zelf
- inventarisatie mediums die geschikt zijn voor Maashorstboeren
- opstellen communicatie-activiteitenplan
- aangeven globale kosten per activiteit
- eerste fase activiteiten uitvoeren

Locatie

Het project heeft niet direct betrekking op een gebied. Wel zullen alle doelgroepen van de Maashorstboeren in beeld worden gebracht. Deze bevinden zich grotendeels in het Maashorstgebied en de provincie Brabant.

Resultaat

Na afloop van het project ligt er een communicatieplan voor de Maashorstboeren en zijn de eerste communicatieactiviteiten onder leiding van een communicatiemedewerker uitgevoerd.

(Mogelijke) partners

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving, Vereniging Maashorstboeren

Kostenraming

Opstellen communicatieplan: € 25.000

Uitvoeren activiteiten: afhankelijk van de activiteiten die worden uitgevoerd

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

G.K. Hopster

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 340

E gerko.hopster@wur.nl'

P2 Regionalisering Noord-Oost Brabant

Doel

- Een sociaal-maatschappelijke verankering van landbouw in de twee deelgebieden van de RNLE: Horst en Raam
- Op participatieve wijze komen tot een systematische en logische planning van projecten en programma's
- Bewoners van platteland leren om via onderlinge samenwerking te komen tot concrete projecten
- Agrariërs leren om handen en voeten te geven aan een pro-actieve houding
- Toepassen en monitoren rurale planning en analyse technieken

Activiteiten

- per deelgebied (Maashorst en Raamdal) een probleemidentificatie en –analyse doorlopen om zo tot oplossingen te komen die worden gedragen door de omgeving
- buurtschapsaanpak:
 - welke problemen spelen er en in welke urgentie?
 - welke kansen liggen er?
 - welke oplossingsrichtingen?
 - welke acties?

Locatie

In twee deelgebieden van de RNLE 'Land van Horst en Raam'

Resultaat

- Zodanig positioneren van de landbouw ten opzichte van de maatschappij, zodat zij een invulling kan geven aan haar spilfunctie op het platteland
- buurtschapsaanpak in 2 deelgebieden
- opstellen uitvoeringsplan/buurtschap
- organiseren en structureren van burgers, boeren en tuinders
- vermarkting van geïdentificeerde en ontwikkelde producten en diensten
- creatie van capaciteit om projecten uit te voeren
- inbedding van landbouw in reconstructie- en plattelandsvernieuwingstrajecten

(Mogelijke) partners

- Sociaal-Economisch Platform Noord-Oost Brabant heeft het project als speerpunt aangewezen
- ZLTO
- Vereniging Maashorstboeren
- Vereniging Verassend platteland van Cuyck
- Buurtverenigingen
- Kleine kernen comités

Kostenraming

De kosten worden geschat op € 72.000.

De voorgestelde financiering is als volgt:

Leren voor duurzame samenleving	36.000
NCB Ontwikkeling	18.000
Reconstructie	18.000

Contactpersoon

A.M. Wijnen
ZLTO
Postbus 91
5000 MA Tilburg
T (013) 583 65 83
E awijne@zlto.nl

P3 Regionale Boerderij Maashorst

Doel

Nieuwe samenwerkingsvormen tussen agrarische bedrijven introduceren om samen met gebiedspartijen tot duurzame gebiedsontwikkeling te komen.

De Maashorstboeren zijn een belangrijke partij geworden in de ontwikkeling van het Maashorstgebied. Zij zijn één van de grootgrondbezitters in het gebied, die nodig zijn om gebiedsdoelen te realiseren. Om de duurzame gebiedsontwikkeling in de Maashorst te versnellen willen de Maashorstboeren een vernieuwende samenwerkingvorm introduceren.

De doelen liggen op gebiedsniveau, maar die moeten worden gerealiseerd door individuele ondernemers. Door slim samen te werken kunnen vraag en aanbod in het gebied op elkaar worden afgestemd. Om dit te realiseren moet het concept met andere gebiedspartijen verder worden uitgewerkt en in de praktijk worden geïntroduceerd

Activiteiten

Voordat het concept in de praktijk kan worden geïntroduceerd moeten de volgende activiteiten worden ondernomen:

- opstellen visie Maashorstboeren
- workshop met overheden en andere gebiedspartijen
- in beeld brengen voorwaarden om over te gaan tot uitvoering van het concept (bijv. gebiedscontracten, financieringsconstructies)
- uitwerken concrete samenwerkingsvormen in verschillende thema's
- workshop(s) om samenwerkingsvormen concreet te maken
- introductie concept in de praktijk (o.a. ondertekening convenant)

Locatie

De uitwerking van de Regionale Boerderij Maashorst heeft betrekking op het hele Maashorstgebied.

Resultaat

Na afloop van het project zijn met behulp van nieuwe samenwerkingsvormen de voorwaarden gecreëerd om projecten en structurele activiteiten efficiënt vorm te geven.

(Mogelijke) partners

PPO

Vereniging Maashorstboeren

ZLTO

Gemeenten

Provincie

Waterschap

Staatsbosbeheer

Begroting

De kosten worden geschat op € 100.000

Contactpersoon

G.K. Hopster

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 340

E gerko.hopster@wur.nl

P4 Knelpuntenanalyse grondgebruik

Doel

Om tot een goede gebiedsontwikkeling in de Maashorst te komen moeten gebiedsdoelen van de overheid en wensen van individuele grondeigenaren op elkaar afgestemd worden.

Door de gebiedsdoelen te inventariseren en op kaart te zetten enerzijds en wensen van individuele grondeigenaren anderzijds, worden knelpunten zichtbaar.

Deze knelpunten moeten worden opgelost. Dit kan op verschillende manieren, van het oprichten van een groundbank en het doorvoeren vernieuwingen in de bedrijfsvoering van individuele ondernemers tot het bijstellen van gebiedsdoelen. Hierbij zijn draagvlak en maatwerk belangrijk.

Door samen te zoeken naar oplossingen voor de knelpunten ontstaat een duurzame gebiedsontwikkeling, waarbij de doelen en wensen op elkaar afgestemd zijn.

Activiteiten

Om de doelen en wensen van het grondgebruik in de Maashorst op elkaar af te stemmen moeten de volgende activiteiten worden ondernomen:

- inventarisatie gebiedsdoelen m.b.v. beleidsplannen en gesprekken met vertegenwoordigers van gebiedspartijen en overheden
- inventarisatie wensen grondeigenaren d.m.v. een enquête en gesprekken
- op kaart zetten van doelen en wensen
- knelpunten in beeld brengen
- workshop met betrokken partijen
- aanbevelingen / projectideeën hoe knelpunten kunnen worden opgelost

Locatie

De knelpuntenanalyse zal worden uitgevoerd voor het hele Maashorstgebied.

Resultaat

Na afloop van het project is er een doelen-, wensen- en knelpuntenkaart opgesteld met daarbij een rapport met toelichting en aanbevelingen om knelpunten op te lossen.

Partners

PPO

ZLTO

Vereniging Maashorstboeren

Begroting

€ 50.000 - € 75.000

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

G.K. Hopster

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 340

E gerko.hopster@wur.nl

U1 Pilot Agrarisch Natuurbeheer

Doel

Bij wijze van proef vormgeven aan een regionale regeling en organisatiestructuur voor uitvoering van agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

De provincie Noord-Brabant werkt aan een provinciebrede subsidieregeling voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. In het proefgebied Land van Horst en Raam wordt gekeken hoe die regeling er inhoudelijk kan uitzien en welke flankerende maatregelen en flankerend beleid daarbij wenselijk zijn. Dit gebeurt onder meer door het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Ook wordt nagedacht over zaken als: een streekfonds, kavelruilinstrumentarium, inzet van veldcoördinatoren, en een cursusprogramma.

Activiteiten

In twee werkgroepen wordt gewerkt aan het project: de werkgroep Landschapskaart en de werkgroep Regeling en Organisatie. De Maashorstboeren zijn in beide werkgroepen vertegenwoordigd.

Locatie

Het project heeft betrekking op het grondgebied van de gemeenten Oss, Bernheze, Landerd, Uden, Grave en Cuijk.

Resultaat

Zodra de provinciale regeling er is kan de regio (c.q. de Maashorstboeren) snel een beroep doen op de subsidieregeling omdat dan een uitvoeringsprogramma klaar ligt.

Partners

Vereniging Maashorstboeren, Maashorstgemeenten en gemeenten Grave en Cuijk, Coördinatiepunt Landschapsbeheer (Brabants Landschap), Waterschap Aa en Maas, Provincie Noord-Brabant, ZLTO, regionaal milieubedrijf, natuur- en milieuorganisaties.

Kostenraming

Projectkosten: € 67.660

De kosten worden gedragen door de initiatiefnemers, exclusief de Maashorstboeren

Stand van zaken

Het project is goedgekeurd en in uitvoering. Adviesbureau Praedium heeft opdracht gekregen de werkgroepen te begeleiden en de oplevering van de eindproducten te maken in samenwerking met het projectteam en de werkgroepen. Het project is eind 2004 afgerond.

Contactpersoon

M. van Hooijdonk
ZLTO
Postbus 91
5000 MA Tilburg
T (013) 583 65 83
E mvhooi@zlt.nl

U2 Buurtschapsnatuurplannen[©]

Doel

Introductie van duurzaam agrarisch natuur- en landschapsbeheer op buurtschapsniveau

Subdoelen:

- uitvoeren beleidsdoelen natuur- en landschapsbeheer
- individuele ondernemers de mogelijkheid bieden om agrarisch natuurbeheer te introduceren in hun bedrijfsvoering
- inventarisatie mogelijkheden voor structurele vergoedingen

Agrarisch natuurbeheer wordt over het algemeen uitgevoerd op individuele bedrijven. Hierdoor ontbreekt een samenhangend ecologisch netwerk op gebiedsniveau. Door agrarisch natuurbeheer op buurtschapsniveau te introduceren is het mogelijk om een samenhangend ecologisch netwerk te ontwikkelen dat enerzijds aan beleidseisen voldoet en anderzijds rekening houdt met de wensen van individuele ondernemers. Er is een mate van flexibiliteit om ecologische verbindingen (EVZ) te creëren. Omdat gebiedsdoelen worden nagestreefd kan een EVZ op meerdere manieren worden gerealiseerd. Wanneer een grondeigenaar niet mee wil doen, is het mogelijk om de verbinding op een andere locatie aan te leggen, waardoor op buurtschapsniveau toch de gewenste (beleids)doelen kunnen worden gerealiseerd.

Voor individuele bedrijven die meer aan natuur- en landschapsbeheer willen doen, bestaat de mogelijkheid om, naast de bijdrage aan de gebiedsdoelen, extra maatregelen t.b.v. natuur en landschap op hun bedrijf te realiseren, zodat een fijnmazig ecologisch net werk op hun bedrijf ontstaat.

Door middel van een inventarisatie van de mogelijkheden om structurele financiering te realiseren wordt getracht het agrarisch natuurbeheer duurzaam te maken voor de toekomst.

Activiteiten

Per buurtschap zullen de volgende activiteiten worden ondernomen:

- basisinventarisatie natuur en landschap in de buurtschap
- inventarisatie beleidsdoelen
- inventarisatie individuele wensen ondernemers
- opstellen concept natuurplan voor de buurtschap (op basis van door PPO ontwikkelde methodiek)
- bijeenkomst met ondernemers en beleidsmakers om het buurtschapsplan te bespreken en eventueel aan te passen
- opstellen plannen met extra maatregelen voor individuele ondernemers
- inventarisatie mogelijkheden voor structurele vergoedingen (bijv. fondsvorming)
- uitvoering van het buurtschapsnatuurplan
- uitvoering van individuele natuurplannen
- begeleiding bij aanleg
- opstellen beheerplan (wie beheert wat)
- communicatie
- monitoring en evaluatie

Locatie

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer zal in minimaal 2 buurtschappen in de Maashorst worden geïntroduceerd. De keuze van de buurtschappen is afhankelijk van de animo van agrarisch ondernemers en beleidsmakers. Met de ervaringen die hiermee worden opgedaan kan op verzoek ook in andere buurtschappen deze aanpak worden gehanteerd.

Resultaat

Aan het eind van het project is in min. 2 buurtschappen duurzaam agrarisch natuurbeheer zo optimaal mogelijk ingepast, d.w.z. rekening houdend met het beleid en de wensen van individuele ondernemers en mogelijk structurele vergoedingen. Er is een beheersplan waarin staat wie welke elementen beheerd. De beheerders weten hoe zij het beheer het best uit kunnen voeren.

(Mogelijke) partners

Vereniging Maashorstboeren

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (projectleiding)

Gemeenten en Provincie

Evt. ook: Staatsbosbeheer, Waterschap, Rabobank, Provincie Brabant, Brabants Landschap, ZLTO

Kostenraming

De kosten per buurtschap (incl. onderliggende plannen voor individuele bedrijven) worden geraamd op € 50.000.

Overige

De buurtschapsnatuurplannen en natuurplannen voor individuele ondernemers zullen worden opgesteld met behulp van een door PPO ontwikkelde methodiek. Deze methodiek voor het opstellen van bedrijfsnatuurplannen voor agrarische bedrijven uit verschillende sectoren wordt gebruikt en getest in het project Natuur breed. De methodiek is objectief, onderbouwd en kan op verschillende schaalniveaus worden toegepast. Meer informatie over het project en de methodiek kan op verzoek worden opgevraagd bij PPO.

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

G.K. Hopster

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 340

E gerko.hopster@wur.nl

© Buurtschapsnatuurplannen is een concept van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

U3 Kwaliteitsimpuls Natuuronderhoud Maashorst e.o.

Doel

Daadwerkelijke uitvoering van natuur- en landschapsbeheer

Activiteiten

- te onderhouden elementen in beeld brengen en persoonlijke beheerplannen maken
- beheerplannen toetsen aan de resultaten van de Pilot agrarisch natuurbeheer
- uitvoering van onderhoudswerkzaamheden
- introductie van een uitvoeringsregeling voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Locatie

Werkgebied van de Maashorstboeren

Resultaat

- kaartbeeld met te onderhouden landschapselementen
- toetsing mogelijkheden kaartbeeld aan uitvoeringsregeling "Agrarisch natuur- en landschapsbeheer Maashorst en Grave"
- sluitende begroting voor daadwerkelijke uitvoering persoonlijke beheerplannen
- daadwerkelijke uitvoering persoonlijke beheerplannen
- afspraken over continuïteit van beheer

(Mogelijke) partners

- Maashorstboeren
- ZLTO
- coördinatiepunt landschapsbeheer van Brabants Landschap
- plaatselijke natuurorganisaties

Kostenraming

Bedragen bekend na inventarisatie elementen

Voorgestelde financiering:

- opstellen beheerplannen: steunpunt Landschapsbeheer, Waterschap Aa en Maas, gemeenten en SBB
- toetsen aan uitvoeringsregeling: werkgroep hierboven genoemde partijen met vertegenwoordigers lokale IVN's
- uitvoering (achterstallig) beheer: voor alle gronden Ceres 50%, SBB elementen SBB 50%, Waterschap voor haar gronden 50%, overige gronden gemeenten en provincie 50%
- coördinatie kwaliteitsimpuls: Ceres en NCB-Ontwikkeling

Contactpersoon

ZLTO

A.M. Wijnen

Postbus 91

5000 MA Tilburg

T (013) 583 65 83

E awijne@zlto.nl

U4 Landschapsmaïs[©]

Doel

Landschapsverfraaiing met korte maïs, die eventueel door aanpassing van het teeltsysteem een vergelijkbare of betere landbouwkundige waarde heeft dan de huidige lange maïs.

Maïs wordt al geruime tijd gezien als een milieu- en landschapsonvriendelijk gewas. Het milieuonvriendelijke aspect is met name gebaseerd op de hoge drijfmestgiften en de onkruidbestrijding met atrazin. Beide negatieve aspecten zijn momenteel al aardig ten goede gekeerd. Atrazin is reeds verboden en de huidige onkruidbestrijding vindt met name plaats door een mix van minder milieubelastende middelen in aangepaste (lage) doseringen. Ook de drijfmestgiften zijn aanzienlijk gereduceerd en drijfmest op zich wordt steeds meer een schaarse product, dat binnen het bedrijf zo efficiënt mogelijk moet worden ingezet. Daarnaast is maïs goed biologische te telen. Eigenlijk is maïs tegenwoordig een zeer milieuvriendelijk gewas. Het landschapsonvriendelijke aspect is met name gebaseerd op het zicht ontnemende karakter van maïs. Door zijn lengte (gemiddeld 2.75m) is maïs in de maanden juli, augustus, september overduidelijk aanwezig in het landschap. In de algemene opinie wordt dit ervaren als landschapsonvriendelijk en problematisch voor de verkeersveiligheid.

Door kortere maïs te telen is bovenstaand probleem op te lossen. Momenteel zijn er ook al rassen beschikbaar van rond de 1.75m. Een echte oplossing wordt echter pas gevonden als we gaan naar rassen van 1.50m of korter.

Op verzoek is door een maïsveredelingsbedrijf specifiek zaad van een experimenteel kort maïs gekweekt. Momenteel is er een geringe hoeveelheid zaad beschikbaar.

Streven is wel de landbouwkundige waarde van deze maïs op vergelijkbaar of hoger niveau te krijgen als de huidige lange rassen. De korte maïs moet landbouwkundig ook geaccepteerd worden. In de huidige landbouwkundige ontwikkelingen past wel een kortere maïs, welke eventueel iets inboet op opbrengst, maar qua voederwaarde uitblinkt. De eventuele opbrengstreductie is mogelijk te ondervangen door aanpassing van het teeltsysteem. Ook dit zal in het project onderzocht kunnen worden.

Activiteiten

Gezien de geringe beschikbaarheid van zaad in 2004. Wordt er dit jaar gedacht aan een demo op 1 Locatie, waarin het korte experimentele ras uitgezaaid wordt naast een tweetal korte rassen van rond de 1.75m en naast een gangbaar lang ras.

In deze demo kunnen effecten getoond worden van de verschillen in plantlengte. Aan het eind van het groeiseizoen kan er door een bepaling van opbrengst en kwaliteit een indicatie gekregen worden over de landbouwkundige waarde van de rassen.

Indien er toch iets meer zaad beschikbaar is dan nu verwacht wordt kan er eventueel een indicatie verkregen worden van de effecten van aanpassing van het teeltsysteem op opbrengst en kwaliteit. Wel kunnen dit soort effecten bepaald worden aan de twee rassen van rond de 1.75m.

In 2004:

- geïnteresseerde boer zoeken met een geschikt perceel.
- aanleggen van een demo eind april
- in augustus een demodag
- waarnemingen tijdens groeiseizoen: beginontwikkeling, onkruidonderdurkkendvermogen, plantlengte, vroegheid bloei, builenbrand, stevigheid en stengelrotresistentie.
- oogst (half september) bepalen opbrengst en monsteranalyse op kwaliteit.
- najaarsbijeenkomst: bespreking resultaten

Afhankelijk van resultaten het veredelingsbedrijf meer zaad laten produceren (eventueel meerdere bedrijven) en gedurende 2 á 3 jaar de landbouwkundige waarde van de korte rassen bepalen binnen aangepaste teeltsystemen.

Locatie

Het project zal worden uitgevoerd op een geschikt bedrijf in het Maashorstgebied.

Resultaat

Aan het einde van het project is duidelijk of korte maïsrassen kunnen bijdragen aan een vriendelijker en verkeersveiliger landschap. Ook is de landbouwkundige waarde van deze rassen in het huidige teeltsysteem en in aangepaste teeltsystemen bekend.

Na afloop van het project staat maïs in Nederland bekend als een milieu- en landschapsvriendelijke gewas.

(Mogelijke) partners

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (projectleiding)

Vereniging Maashorstboeren

Maïsveredelingsbedrijf(ven)

Kostenraming

In 2004: € 15.000 – € 20.000

In 2005 t/m 2007: € 50.000 per jaar

Stand van zaken

De demo is aangelegd op een bedrijf in het Maashorstgebied.

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

Jos Groten

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 356

E jos.groten@wur.nl

© Landschapsmaïs is een idee van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

U5 Habitatboerderij[©]

Doel

Bescherming en stimulering kwetsbare soorten in agrarisch gebied

Subdoelen:

- relatieve snelle realisatie soortenbeleid agrarisch gebied
- mogelijkheden neveninkomsten agrariërs

Door de intensivering van de landbouw zijn verschillende planten- en diersoorten in het nauw gekomen, met name soorten die direct of indirect aan landbouw gebonden zijn. Om de omstandigheden voor deze soorten te verbeteren worden ze als doelsoorten in beleidsplannen opgenomen. De uitvoering van maatregelen om deze soorten te stimuleren gaat vaak moeizaam, omdat agrarische ondernemers de soorten als een last zien en niet mee willen werken. De realisatie van geschikt habitat voor beschermde soorten door middel van aankoop verloopt over het algemeen erg traag. Het bekendste voorbeeld hiervan is de aankoop en het beheer van grond t.b.v. de korenwolf in zuid-Limburg.

Om de omstandigheden voor beschermde soorten in agrarisch gebied in relatief korte tijd te verbeteren moet het voor agrariërs aantrekkelijk zijn om maatregelen op hun bedrijf uit te voeren. Dit kan door middel van de habitatboerderij.

Een habitatboerderij houdt in haar bedrijfsvoering rekening met beschermde soorten die op en rond het bedrijf voorkomen. De bedrijfsvoering wordt afgestemd op deze soorten. De agrariërs ontvangen een vergoeding voor het beschermen van deze soorten. Deze vergoeding is gebaseerd op de kosten voor het uitvoeren van de maatregelen en de opbrengstderving die zij hierdoor ondervinden. Eventueel kan deze vergoeding worden uitgebreid met een vergoeding voor het leveren van een groene dienst.

Afhankelijk van de beleidswensen en de soorten die beschermd moeten worden, kunnen de maatregelen een klein deel van een bedrijf beslaan tot een compleet bedrijf waar nauwelijks nog productie plaatsvindt.

Activiteiten

Om de habitatboerderij te introduceren in de Maashorst zullen de volgende activiteiten worden ondernomen:

- inventarisatie soortenbeleid
- inventarisatie waar soorten voorkomen in het gebied (hotspots, kansrijke plekken)
- inventarisatie agrarische ondernemers die belangstelling hebben voor de habitatboerderij
- keuze bedrijven (in overleg met beleidsmakers)
- opstellen inrichtingsplannen voor enkele bedrijven
- berekening vergoedingen bedrijven
- uitvoering maatregelen op deelnemende bedrijven
- monitoring en evaluatie van maatregelen

Het project heeft een doorlooptijd van 36 maanden.

In jaar 1 kunnen de maatregelen op de bedrijven worden uitgevoerd. In jaar 2 en 3 zal begeleiding van de ondernemers en monitoring van de soorten plaatsvinden. Eind jaar 3 zal een evaluatie van de resultaten plaatsvinden. Afhankelijk van de resultaten kan worden besloten door te gaan met monitoren. Dit is afhankelijk van de soorten en de maatregelen die worden uitgevoerd. Sommige maatregelen, zoals houtaanplant, hebben meer tijd nodig om zich te ontwikkelen. Dit geldt ook voor de reactie van soorten op maatregelen. De meerkosten voor een jaar langer monitoren zijn echter niet zo groot.

Bij gebleken geschiktheid (o.a. toename soorten en acceptabele kosten) zal het concept breder kunnen worden toegepast binnen de Maashorst en daarbuiten.

Locatie

Het project zal worden uitgevoerd op enkele geschikte bedrijven in het Maashorstgebied. Om tot een keuze van geschikte bedrijven te komen zal een inventarisatie in het hele gebied worden uitgevoerd.

Resultaat

Als het project klaar is zijn er in het Maashorstgebied enkele Habitatboerderijen en is het duidelijk of het concept werkt in de praktijk.

(Mogelijke) partners

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (projectleiding)
Vereniging Maashorstboeren
Provincie

Kostenraming

De kosten van het totale project worden geschat op € 100.000 (afhankelijk van het aantal deelnemende bedrijven en de te nemen maatregelen)

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving
G.K. Hopster
Postbus 430
8200 AK Lelystad
T (0320) 291 340
E gerko.hopster@wur.nl

© Habitatboerderij is een concept van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

U6 Wandelroute over boerenland

Doel

Realisatie van een wandelroute over boerenland door het Maashorstgebied

Subdoelen:

- vergroting wandelmogelijkheden d.m.v. toegankelijk maken van boerenland
- genereren neveninkomsten agrariërs door vergoeding en mogelijkheid om andere activiteiten aan de wandelroute te koppelen
- landelijke uitstraling van de wandelroute en werkwijze (pilot)

Activiteiten

Samen met de Maashorstboeren zal met behulp van het boekje 'Uit de voeten met wandelpaden over boerenland' een wandelroute worden aangelegd (inventarisatie, werving, bijeenkomsten, ontwerp, contracten, aanleg route, inrichting landschap langs route, promotie). Er zal ook worden geprobeerd om een structurele vergoeding voor deelnemende boeren te realiseren door een fonds op te richten.

Locatie

De wandelroute zal worden aangelegd over boerenland door het Maashorstgebied.

Resultaat

Aan het eind van het project is er een wandelroute over boerenland door het Maashorstgebied gerealiseerd. De deelnemende bedrijven ontvangen hiervoor een jaarlijkse vergoeding.

(Mogelijke) partners

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

Alterra

Animal Sciences Group (voorheen Praktijkonderzoek Veehouderij)

Vereniging Maashorstboeren

Rabobank

Gemeenten

Provincie

ZLTO

Kostenraming

De kosten worden geraamd op € 150.000 – € 200.000

Stand van zaken

Er is financiering gevraagd en toegekend bij twee LNV-onderzoeksprogramma's: Mensen & Natuur en Multifunctionele bedrijfssystemen.

Overige

PPO, Alterra en ASG hebben in 2004 het boekje 'Uit de voeten met wandelpaden over boerenland' uitgegeven. Het is verspreid onder alle agrarisch natuurverenigingen en andere belangstellenden. Het pilotproject Wandelroute over boerenland in de Maashorst vormt een vervolg op dit boekje.

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

G.K. Hopster

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 340

E gerko.hopster@wur.nl

U7 Te gast bij de Maashorstboeren

Doel

Per 2006 hebben de Maashorstboeren een professioneel en breed aanbod van plattelandsactiviteiten (dagrecreatie, verblijfsrecreatie, streekproducten etc.) die elkaar onderling aanvullen en versterken. Minimaal 5 ondernemers zijn een nieuwe professionele activiteit in verbreding opgestart en werken samen in o.a. productontwikkeling en promotie.

Activiteiten

Individuele en gezamenlijke ondernemersplannen, marketingplannen en promotiemateriaal opstellen.

Locatie

Het werkgebied van de Maashorstboeren.

Resultaat

Individuele en gezamenlijke ondernemersplannen, marketingplannen en promotiemateriaal.

Partners

Maashorstboeren
ZLTO

Planning

Najaar 2004 tot juni 2006

Kostenraming

€ 104.621,-

Stand van zaken

Projectvoorstel is ingediend bij POP

Contactpersoon

ZLTO
S. Sikkema
T (0485) 477824

U8 Grootschalige landbouw in een kleinschalig landschap[©]

Doel

Schaalvergroting en intensivering zijn methoden die door de Nederlandse veehouderij worden toegepast om te kunnen concurreren met andere landen op de wereldmarkt. Naast produceren tegen een zo laag mogelijk kostprijs, worden door de maatschappij eisen gesteld aan de veehouderij. Hierbij gaat het voornamelijk om het handhaven (of herstellen) van een aantrekkelijk landschap voor mensen, planten en dieren. De veronderstelling bestaat dat grootschalige landbouw niet kan bijdragen aan deze eisen van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. De vraag is daarom: 'Hoe kunnen de grootschalige veehouderijbedrijven, bedrijven waarbij de veehouderij de enige bedrijfstak of veruit de belangrijkste bedrijfstak is, wel voldoen aan de eisen die er op dit moment aan de bedrijven worden gesteld vanuit beleid en maatschappij ten aanzien van het behoud van het agrarisch cultuurlandschap?

Dit project wil de mogelijkheden en knelpunten bepalen, maatschappelijke legitimatie zichtbaar maken, keuzerichtingen aangeven en oplossingen aanreiken voor het inpassen van grootschalige, voornamelijk op productie gerichte veehouderij in een maatschappelijk verantwoord landschap. Hierbij is het uitgangspunt dat deze veehouderij economisch en planologisch perspectief heeft of krijgt om duurzaam te kunnen voortbestaan in het Nederlandse landschap, zonder afhankelijk te zijn van subsidies of neveninkomsten. Daarnaast is het uitgangspunt dat de landschappelijke en natuurlijke waarde van het lokale landschap wordt hersteld en verhoogd.

Het doel van het project is om concepten en mogelijkheden te ontwikkelen voor het inpassen van een planologisch en economisch duurzame grootschalige veehouderij in het kleinschalige landelijk gebied. Deze veehouderij kan voldoen aan de maatschappelijke eisen die aan de veehouderij worden gesteld met betrekking tot behoud van de landschappelijke waarde. Deze mogelijkheden worden vervolgens gedeeld met collega's, overheden en maatschappelijke organisaties, zodat het gesprek ontstaat over nieuwe beelden van de veehouderij.

Activiteiten

Om concepten en mogelijkheden te ontwikkelen zullen een aantal inspiratiebijeenkomsten en –reizen (op onderzoek buiten het gebied) worden georganiseerd waaraan geïnteresseerde leden van de Maashorstboeren zullen deelnemen. Het doel van deze inspiratiebijeenkomsten en reizen is om gezamenlijk ontwikkelingsideeën en –scenario's op te stellen. Deze ontwikkelingsideeën en –scenario's worden uitgewerkt voor een aantal (3 à 4) concrete bedrijven in het Maashorstgebied. De vertaalbaarheid van deze bedrijven naar de rest van Noord-Brabant speelt bij de keuze van de bedrijven een belangrijke rol. De concrete bedrijfstypen zullen worden doorgerekend voor een aantal thema's (zoals water, milieu, landschap, arbeid en economie) en aspecten (zoals bedrijfsvoering en gebouwen). De kennis die in dit proces door de deelnemende ondernemers wordt opgedaan zal worden verspreid onder de Maashorstboeren.

Vervolgens zullen de deelnemers met overheden, collega's en maatschappelijke organisaties communiceren en uitdragen dat grootschalige landbouw in een kleinschalig landschap kan, maar ook onder welke voorwaarden. Bij het stellen van de voorwaarden zal gezocht worden naar creatieve oplossingen.

Locatie

Het werkgebied van de Maashorstboeren.

Resultaat

Er zijn concepten en mogelijkheden ontwikkeld voor de inpassing van planologisch en economisch duurzame grootschalige veehouderijbedrijven in het landelijk gebied die kan voldoen aan de maatschappelijke eisen die aan de veehouderij worden gesteld met betrekking tot behoud van de landschappelijke waarde. Deze zijn van toepassing op het Maashorstgebied, maar ook op vergelijkbare gebieden in Noord-Brabant.

(Mogelijke) partners

Vereniging Maashorstboeren
Praktijkonderzoek Plant & Omgeving
Praktijkonderzoek ASG
Provincie Noord-Brabant
Landschapsarchitecten
Gemeenten uit Maashorstgebied (Uden, Landerd, Bernheze en Oss)
Maatschappelijke organisaties uit Maashorstgebied/Noord-Brabant
Agrarische organisaties buiten Maashorstgebied

Kostenraming

Activiteit	Periode	Kosten
Verkenning en ontdekking	2 mnd.	€ 15.000,-
Uitwerken en doorrekenen van scenario's (incl. 3 miniateliers)	4 mnd.	€ 70.000,-
Communicatie van resultaten naar collega's, overheden, etc.	2 mnd.	€ 15.000,-
Totaal	8 mnd	€ 100.000,-

Contactpersoon

Vereniging Maashorstboeren
A. van der Aalsvoort
Loo 22
5388 SN Nistelrode
T (0412) 612 982
E mts.v.d.aalsvoort@agroweb.nl

© Grootschalige landbouw in een kleinschalig landschap is een concept van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

U9 Op weg naar duurzaamheid[©]

Doel

Hoofddoelen

- De biologische landbouw is gegroeid en verbreed
- De gangbare landbouw is verduurzaamd

De hoofddoelen worden bereikt door de volgende specifieke doelen:

- Gangbare en biologische ondernemers leren van elkaar.
- Gangbare ondernemers kennen alle aspecten van de biologische bedrijfsvoering (milieutechnisch, economisch en sociaal) en willen en kunnen aspecten daarvan inpassen in hun eigen bedrijf en enkele van deze ondernemers willen omschakelen.
- Biologische akkerbouwers en vollegrondsgroentetelers en biologische veehouders leren van elkaar en werken samen.
- Het ondersteunen van de ontwikkeling naar een duurzame bedrijfsvoering. Door meer inzicht, flexibiliteit en ondernemerskwaliteit kan beter worden ingespeeld op het huidige marktperspectief en maatschappelijke wensen.

Door het samenbrengen van ervaringskennis van gangbare en biologische ondernemers in het kader van de duurzaamheidsagenda kunnen beide groepen verdere voortgang realiseren op weg naar een meer duurzame landbouw. Bovendien wordt het wederzijds begrip gestimuleerd en een nieuwe impuls aan de omschakeling naar biologische landbouw gegeven. Er wordt optimaal gebruik gemaakt van kennis en ervaring van ondernemers, adviseurs en onderzoekers. Het project bundelt kennis en gaat in op specifieke regionale problemen en kansen.

Activiteiten

Activiteiten worden georganiseerd door en voor deelnemers (deelnemend leren), biologisch en gangbaar. Met groepen van circa 8 personen worden gedurende het project bijeenkomsten gehouden waarbij kennis genomen wordt van elkaars visie, strategie en technische uitvoering. Uitwisseling van ervaringen en opgedane ideeën staat hierbij centraal. De bijeenkomsten worden ondersteund door overzichten van relevante resultaten en andere informatie. Van belang hierbij is dat de deelnemers gemotiveerd worden om zelf kennisbronnen te zoeken. Hierbij zal relevante informatie vanuit de projecten BIOM en BIOVEEM ingebracht worden. Er wordt geen standaard programma voor de groepen aangeboden. Het streven is echter wel om met alle bedrijven (biologisch en gangbaar) de technische en economische resultaten te bespreken en te vergelijken. De activiteiten zijn gericht op de thema's:

Economisch:

- Afzetbevordering door vraaggestuurd innoveren
- Verkenning consequenties Mid Term Review (EU-plannen Fischler en suikerregeling)
- Kostprijsanalyse en –verbetering
- Productinnovatie

Milieutechnisch:

- Bodemvruchtbaarheid
- Gewasbescherming
- Mechanische onkruidbestrijding
- Functionele agrobiodiversiteit
- Herkennen van ziekten, plagen en hun natuurlijke vijanden

Sociaal:

- Ondernemerschap
- Communicatie en maatschappelijke waardering
- Relatie Strategisch management
- Ketenvorming
- Nicheproducten (streekproducten)

De ondernemers zijn zelf de trekkers van de groepen. De groepen zijn georganiseerd onder een koepel van de landelijke BIOM en BIOVEEM projecten. Bij de communicatie wordt gebruik gemaakt

van concrete informatie (bedrijfsresultaten, indicatoren, kengetallen, criteria, thema's) die voor zowel de gangbare als de biologische ondernemers bruikbaar is. Ondernemers kunnen de aangeboden informatie dus gebruiken om zich een juist oordeel te vormen over de bedrijfsresultaten, de perspectieven etc.

Locatie

Het project heeft betrekking op het gehele Maashorst gebied eventueel met uitbreiding daarbuiten.

Resultaat

Direct komen de resultaten van de deelnemers ten goede aan de circa 50 ondernemers. Indirect zal iedere deelnemer drie tot vijf collega's beïnvloeden. Daarmee is het totale bereik 150-250 gangbare en biologische ondernemers in het gebied en daarbuiten.

De opzet van de groepen wordt ondersteund door de landelijke BIOM en BIOVEEM projecten.

- Gangbare ondernemers hebben kennis opgedaan van de biologische landbouw waardoor een verduurzaming van de gangbare bedrijfsvoering heeft plaatsgevonden. Indien de marktsituatie voor biologisch verbeterd, is er een mogelijke interesse voor omschakeling naar een biologische bedrijfsvoering.
- Gangbare en biologische ondernemers hebben ook gezamenlijke interesses en belangen. Gezamenlijke interesse gericht op het herkennen van plagen en natuurlijke vijanden. Wat betreft belangen kunnen de contacten leiden tot betere afstemming en begrip rond bijvoorbeeld de angst voor besmettingsbronnen zoals phytophthora in aardappel en valse meeldauw in (plant)ui .
- De gangbare en biologische ondernemers kunnen door dit project meer gebruik maken van elkaars innovatiekracht. De biologische sector is vaak creatief en maakt gebruik van onconventionele oplossingen. Ook hier kunnen gangbaar en biologisch van elkaar leren.
- Duurzame landbouw heeft een impuls gekregen in de regio.
- Er is een toename van het aantal biologische bedrijven.
- Betere benutting van arbeid en mechanisatie door meer samenwerking.
- Betere regionale benutting van voer en mest door meer samenwerking tussen akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt en veehouderij.

(Mogelijke) partners

Vereniging Maashorstboeren

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (projectleiding)

Praktijkonderzoek Veehouderij

ZLTO

Gemeenten

Evt. ook: Staatsbosbeheer, Waterschap, Rabobank, Provincie Brabant, Brabants Landschap

Kostenraming

De kosten worden geraamd op € 125.000

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

J.J.A. Gerretsen

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 623

E judith.gerretsen@wur.nl

© Op weg naar duurzaamheid is een concept van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

U10 Functionele biodiversiteit

Doel

Introductie en implementatie van functionele biodiversiteit (plagbeheersing m.b.v. natuurlijke vijanden) op een kerngroep van 5 à 8 akkerbouwbedrijven

Subdoelen:

- Samen met ondernemers in hun bedrijfsinrichting en gewasbescherming optimaal gebruik maken van beschikbare, preventieve maatregelen op basis van functionele biodiversiteit voor de beheersing van plagen
- Bijdragen aan de kennisdoorstroming rond natuurlijke plagbeheersing, met uitstraling naar bedrijven in de regio door demonstraties en excursies rond werkzame maatregelen.
- Significante reductie (streven 50%) in de inzet van chemische plagbestrijdingsmiddelen bij de deelnemers en zo bijdragend aan een betere kwaliteit van water- en bodemleven
- Versterken van het netwerk en dooradering op de deelnemende bedrijven met 10 à 15 km kruidenrijke akkerranden en greppels, en daarmee versterken van de verbindingswegen voor flora en fauna
- Bijdragen aan de integratie van natuur en landbouw in de Maashorst, door het zichtbaar maken van de positieve effecten van de combinatie van functies.

Activiteiten

Werving van de kerngroep van 5 – 8 akkerbouwbedrijven, en het samen met ondernemers selecteren en uitvoeren van maatregelen om natuurlijke plagbeheersing optimaal te kunnen benutten op het bedrijf. Goede gewassen om mee te beginnen zijn granen, consumptieaardappel en suikerbiet. Aanleg van permanente en éénjarige randen langs akkers, greppels, houtige beplantingen en watergangen op de bedrijven.

Beschikbaar maken van kennis over natuurlijke vijanden van plagen (herkenning, gedrag, effecten op plagen, maatregelen ter stimulering) en samen met ondernemers in het veld leren waarnemen en herkennen van groepen, vaststellen van effect op plagen en gewaskwaliteit.

Deelnemers hebben samen met de onderzoekers per jaar 1 bijeenkomst om bouwplan en de biodiversiteits-gewasbeschermingsplannen door te spreken, 2 veldbijeenkomsten / demonstraties tijdens het groeiseizoen, en 1 winterbijeenkomst om de ervaringen en resultaten van het voorgaande seizoen te evalueren.

Aanleg van demonstratieproeven op de bedrijven, zichtbaar maken van plagbeheersing door preventie en natuurlijke vijanden, organiseren van velddagen en excursies om (studie)groepen en boeren uit de regio vertrouwd te maken met functionele biodiversiteit en de mogelijkheden daarvan.

Registratie van genomen maatregelen en effecten, en selectieve en beperkte monitoring van gerealiseerde natuurwaarden, om de resultaten van het project zichtbaar te maken

Communicatie-activiteiten zoals kennisoverdracht naar deelnemers (zie boven), excursies en velddemonstraties voor boeren uit de regio (zie boven), verslag doen van resultaten in vakbladen en kranteninterviews, uitbrengen van een brochure rond de doelen, mogelijke maatregelen en bereikte resultaten van het project.

Uitwisseling van kennis en ervaringen met ondernemers in vergelijkbare projecten in andere regio's (b.v. Zeeland, Hoeksche Waard, Natuur breed deelnemers).

Locatie

De locatie van de geselecteerde akkerbouwbedrijven wordt mede bepaald door de animo onder de ondernemers om deel te nemen. Naarmate bedrijven meer bij elkaar liggen (of zelfs grenzen aan elkaar) zullen inrichtingsmaatregelen (akkerranden e.d.) elkaar gaan versterken. De huidige concepten van functionele biodiversiteit hebben nog weinig praktische toepasbaarheid voor veehouderijbedrijven. Vandaar dat de focus gericht zal zijn op zoveel mogelijk gelegen akkerbouwbedrijven.

Resultaat

Aan het einde van het project hebben de deelnemende bedrijven een reeks van biodiversiteitsmaatregelen ingepast op hun bedrijf en in hun dagelijkse bedrijfsvoering, die bijdragen aan de preventie van plagen. Chemische ingrepen tegen plagen in aardappel, granen en suikerbieten hebben nog slechts incidenteel en pleksgewijs plaats. Er is daardoor ca. 50% minder inzet van

insecticiden op de bedrijven in vergelijking met de jaren 2000 – 2003. Er zijn daarnaast op de bedrijven in totaal 10 tot 15 km één- en meerjarige akkerranden aangelegd. De deelnemende boeren hebben veel kennis en ervaringen verzameld rond de beheersing van plagen door natuurlijke vijanden. Deze kennis hebben ze bovendien uitgedragen in velddemonstraties en excursies voor boeren uit de regio en daarbuiten. Uit de registraties kan zichtbaar gemaakt worden wat de kosten en baten van deze benadering zijn, en de monitoring heeft zichtbaar gemaakt welke natuurwinst het project heeft bereikt.

Het project kan voorjaar 2005 starten met werving en planvorming. In najaar 2005 en voorjaar 2006 worden akkerranden aangelegd en andere maatregelen uitgevoerd. Het project omvat tenminste 3 veldjaren (2006 t/m 2008) om tot afstemming en consolidatie van maatregelen te komen, en om de resultaten zichtbaar te kunnen maken.

(Mogelijke) partners

Praktijkonderzoek Plant en Omgeving
Vereniging Maashorstboeren
ZLTO
DLV

Kostenraming

De kosten voor het totale project worden geschat op € 200.000 (€ 50.000 per jaar)

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving
F. van Alebeek
Postbus 430
8200 AK Lelystad
T (0320) 291 615
E frans.vanalebeek@wur.nl

U11 Blauwe diensten

Doel

Bijdrage van agrariërs aan het oplossen van knelpunten t.a.v. de waterhuishouding in het Maashorstgebied.

Voorbeeld: op gestructureerde en projectmatige wijze invulling geven aan de doelstelling tot opvangen van de piekafvoer d.m.v. waterberging in het gebied 't Grolder / de Wielen.

Activiteiten

- Knelpunten in beeld brengen
- Overleg tussen agrariërs en waterschap
- Vaststellen mogelijkheden om knelpunten op te lossen
- Afspraken maken over technische aanpassingen
- Afspraken over evt. financiële tegemoetkomingen
- Consequenties voor bedrijfsvoering, voederkwaliteit, voedselveiligheid, etc in beeld brengen
- Mogelijkheden tot aanpassing bedrijfsvoering en/ of bedrijfsstructuur in beeld brengen
- Uitvoeren werkzaamheden

Locatie

Het werkgebied van de Maashorstboeren

Resultaat

Agrariërs en het waterschap lossen samen knelpunten in de waterhuishouding op.

(Mogelijke) partners

Vereniging Maashorstboeren

Waterschap Aa en Maas

ZLTO

PPO

Kostenraming

De kosten zijn sterk afhankelijk van de uit te voeren maatregelen.

Contactpersoon

ZLTO

M.A. Wijnen

Postbus 91

5000 MA Tilburg

T (013) 583 65 83

E awijne@zlto.nl

U12 Landgoederen in de Maashorst

Doel

Ontwikkelen van een landgoed in de Maashorst

Wanneer een boer stopt wordt zijn land vaak verkocht aan collega-boeren, die met schaalvergroting bezig zijn. De bedrijfsgebouwen blijven vaak lange tijd leeg staan, waardoor verloedering van het platteland optreedt.

Een alternatief is het bedrijf inrichten als landgoed, waar meerdere gezinnen wonen en eventueel werken. Het landgoed moet toegankelijk zijn voor recreanten en er moet aan natuur- en landschapsbeheer worden gedaan.

Een mogelijkheid is een zogenaamde rood voor groen constructie, waarbij woningen op de grond mogen worden gebouwd met als tegenprestatie toegankelijkheid en natuur en landschapsbeheer.

Activiteiten

Om een landgoed in de Maashorst te realiseren moeten de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- gesprekken met gemeenten en provincie om het idee te presenteren en verder te concretiseren
- locatie zoeken voor realisatie van een landgoed
- consequenties in beeld brengen (juridisch, ruimtelijke ordening, bestemmingsplannen, etc.)
- eisenpakket voor landgoed opstellen
- uitvoeringsconstructies opstellen
- inrichten landgoed

Locatie

Er zal in overleg met lokale partijen een geschikte locatie voor de ontwikkeling van een landgoed in het Maashorstgebied moeten worden gezocht.

Resultaat

Een landgoed in de Maashorst

(Mogelijke) partners

Vereniging Maashorstboeren

Provincie

Gemeenten

Kostenraming

De kosten van het project zijn nog niet in te schatten

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

G.K. Hopster

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 340

E gerko.hopster@wur.nl

U13 Wonen bij de boer[©]

Doel

Burgerbewoning op actieve boerenbedrijven realiseren, die in ruil daarvoor agrarisch natuur- en landschapbeheer in hun bedrijfsvoering inpassen en hun land toegankelijk maken.

Steeds meer burgers willen op het platteland wonen. Leegstaande boerderijen worden met een kleine hoeveelheid grond gekocht en omgevormd tot een privé-domein met een hek eromheen. Hierdoor ontstaat verrommeling van het platteland.

Door boeren de mogelijkheid te geven om burgers op hun bedrijf te laten wonen in een deel van de boerderij of een ander bedrijfsgebouw kan aan de wens van de burgers tegemoet worden gekomen.

De boeren genereren neveninkomsten door de verhuur van een woning op hun bedrijf.

In ruil voor de bewoning moet de ondernemer zijn bedrijf toegankelijk maken voor wandelaars en agrarisch natuur- en landschapbeheer inpassen op zijn bedrijf.

Activiteiten

Om bewoning door burgers op agrarische bedrijven te realiseren in combinatie met het toegankelijk maken van boerenland en het uitvoeren van agrarisch natuur- en landschapsbeheer moeten de volgende activiteiten worden ondernomen:

- zoeken van geïnteresseerde ondernemers
- gesprekken met overheden over mogelijkheden bewoning agrarische bedrijven door burgers
- opstellen voorwaarden om bewoning toe te staan
- bewoningsmogelijkheden creëren
- uitvoeren voorwaarden om bewoning toe te staan (o.a. agrarisch natuurbeheer en toegankelijkheid)

Locatie

Het project zal op 1 of enkele bedrijven in het Maashorstgebied worden uitgevoerd

Resultaat

Een of enkele agrarische ondernemers die een woning aan burgers verhuren en in ruil daarvoor agrarisch natuur- en landschapsbeheer inpassen op hun bedrijf en hun land toegankelijk maken voor recreanten.

(Mogelijke) partners

PPO

Provincie

Gemeenten

Kostenraming

De kosten voor dit project zijn (nog) niet in te schatten

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

G.K. Hopster

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 340

E gerko.hopster@wur.nl

© Wonen bij de boer is een concept van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving B.V.

U14 Productie van biobrandstoffen

Doel

Het naar voorbeeld van NLTO en Solaroilsystems opzetten van een samenwerkingsverband (oliemolen) voor de teelt en productie van koolzaad(olie). Met als doel om teelt en afzet in een lokale afzetstructuur vorm te geven.

Activiteiten

Het opstellen van een businessplan voor het samenwerkingsverband.

Dit kan door middel van de volgende stappen:

- Het mobiliseren van telers (leveranciers) en afnemers (transportbedrijven, overheden, etc.)
- Met de geïnteresseerde partijen uitwerken van de mogelijkheden voor de opzet van een oliemolen.
- Het berekenen en beoordelen van investeringskosten voor de opzet van een oliemolen.
- Met leveranciers en afnemers opzetten van een businessplan.
- Het uitwerken van het businessplan door de telers en afnemers

PPO zal als intermediair en procesbegeleider optreden. Telers en afnemers zullen zelf mee moeten werken aan het uitwerken van het businessplan. Hierna zullen de telers en afnemers gezamenlijk de daadwerkelijke opzet en uitvoering ter handen nemen.

Locatie

Werkgebied Maashorstboeren

Resultaat

Een deugdelijk businessplan waarin telers en afnemers gezamenlijk de teelt van koolzaad en de afzet van koolzaadolie ter hand nemen.

(Mogelijke) partners

Naast praktijkonderzoek Plant & Omgeving zullen marktpartijen welke al actief zijn op de betreffende markt worden benaderd om inzicht in hun ervaringen te krijgen. Hierbij kan worden gedacht aan NLTO, Solaroilsystems, Vereniging Innovatief Platteland (Venray), Gemeente Venlo, Provincie Friesland.

Kostenraming

De kosten worden geschat op € 40.000,-

Overige

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO) zal als procesbegeleider optreden in het traject. PPO heeft ook ervaring met het uitvoeren van perspectieven studies voor koolzaadteelt in Nederland in opdracht van LNV en LTO. Daarnaast is betrokken bij het platform voor plantaardige biobrandstoffen en heeft daarmee een ruim netwerk binnen de biobrandstofketen.

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

Marcel van der Voort

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 312

E marcel.vandervoort@wur.nl

U15 Vergistinginstallatie landbouwafval en maaisel

Doel

Het maken van een businessplan voor de opzet van een vergistinginstallatie in het Maashorstgebied.

Activiteiten

De activiteiten kunnen globaal worden beschreven in de volgende stappen:

- Het mobiliseren van telers (leveranciers) en producent (energiebedrijf)
- Met het energiebedrijf worden de reststromen (afvalproducten/maaisel/mest) in kaart gebracht (kwaliteit en kwantiteit). Hierna wordt gekeken naar de mogelijkheden van de bruikbare reststromen en naar de mogelijkheden om deze in te zetten voor vergisting of meestoken.
- Het berekenen en beoordelen van investeringskosten voor de opzet van een vergistinginstallatie.
- Gezamenlijk met leveranciers en producent uitwerken van een businessplan. Het businessplan bevat een concrete aanpak voor de opzet van een vergistinginstallatie, maar ook een risico-analyse met kritische succes- en faalfactoren.

Locatie

Werkgebied Maashorstboeren

Resultaat

Een businessplan waarin telers en/of energiebedrijf mee aan de slag kunnen.

(Mogelijke) partners

Een geïnteresseerd energiebedrijf. Dit is een randvoorwaarde om het project te kunnen starten/uitwerken.

Kostenraming

PPO zal de coördinatie en procesbegeleiding voor haar rekening nemen. De begroting is dus mede afhankelijk van de gevraagde inzet door telers en energiebedrijf.

Schatting € 60.000,-

Overige

PPO is betrokken in het meewerken en denken in Kennislandgoed Flevoland. Hierin worden ook plannen ontwikkeld voor een mestvergistinginstallatie. Binnen Wageningen UR (waar PPO deel van uitmaakt) is ook veel kennis voor handen met betrekking tot vergistinginstallatie.

Contactpersoon

Praktijkonderzoek Plant & Omgeving

Marcel van der Voort

Postbus 430

8200 AK Lelystad

T (0320) 291 312

E marcel.vandervoort@wur.nl

U 16 Streekproducten

Doel

Verkennen en opzetten van een streekproductenketen in het Maashorstgebied.

Activiteiten

Allereerst zal worden verkend welke mogelijkheden er zijn om een streekproductenketen op te zetten en wat de levensvatbaarheid hiervan is. Op basis van deze voorstudie zal worden besloten of er wordt overgegaan tot het opzetten van een streekproductenketen. De hierbij behorende activiteiten zullen in de verkenning worden uitgewerkt.

Locatie

Het werkgebied van de Maashorstboeren.

Resultaat

Verkenning van de haalbaarheid van het op de markt brengen van streekproducten.

Indien het haalbaar is zal een streekproductenketen worden opgezet.

(Mogelijke) partners

Vereniging Maashorstboeren

PPO

ZLTO

Verschillende marktpartijen

Kostenraming

De kosten van de verkenning worden geschat op € 20.000,-

De kosten van het opzetten van een streekproductenketen moeten uit de verkenning blijken.

Contactpersoon

Vereniging Maashorstboeren

A. van der Aalsvoort

Loo 22

5388 SN Nistelrode

T (0412) 612 982

E mts.v.d.aalsvoort@agroweb.nl

U17 Sterker door samenwerking

Doel

Opzetten van samenwerkingsverbanden voor ondernemers en daarmee voorwaarden scheppen voor het verbeteren van het inkomen en/of de marktpositie van agrariërs.

Activiteiten

Opzetten van verschillende samenwerkingsverbanden tussen individuele agrariërs die daarmee voordelen voor hun bedrijfsvoering creëren. Hiervoor zullen een aantal bijeenkomsten met geïnteresseerden worden gehouden.

Locatie

Werkgebied Maashorstboeren

Resultaat

Samenwerkingsverbanden op het gebied van:

- machines
- uitwisseling arbeid
- opzetten werktuigencoöperatie
- gezamenlijke inkoop
- verlenen van groene en blauwe diensten
- bedrijfsvergelijkingen
- verkoop streekproducten

(Mogelijke) partners

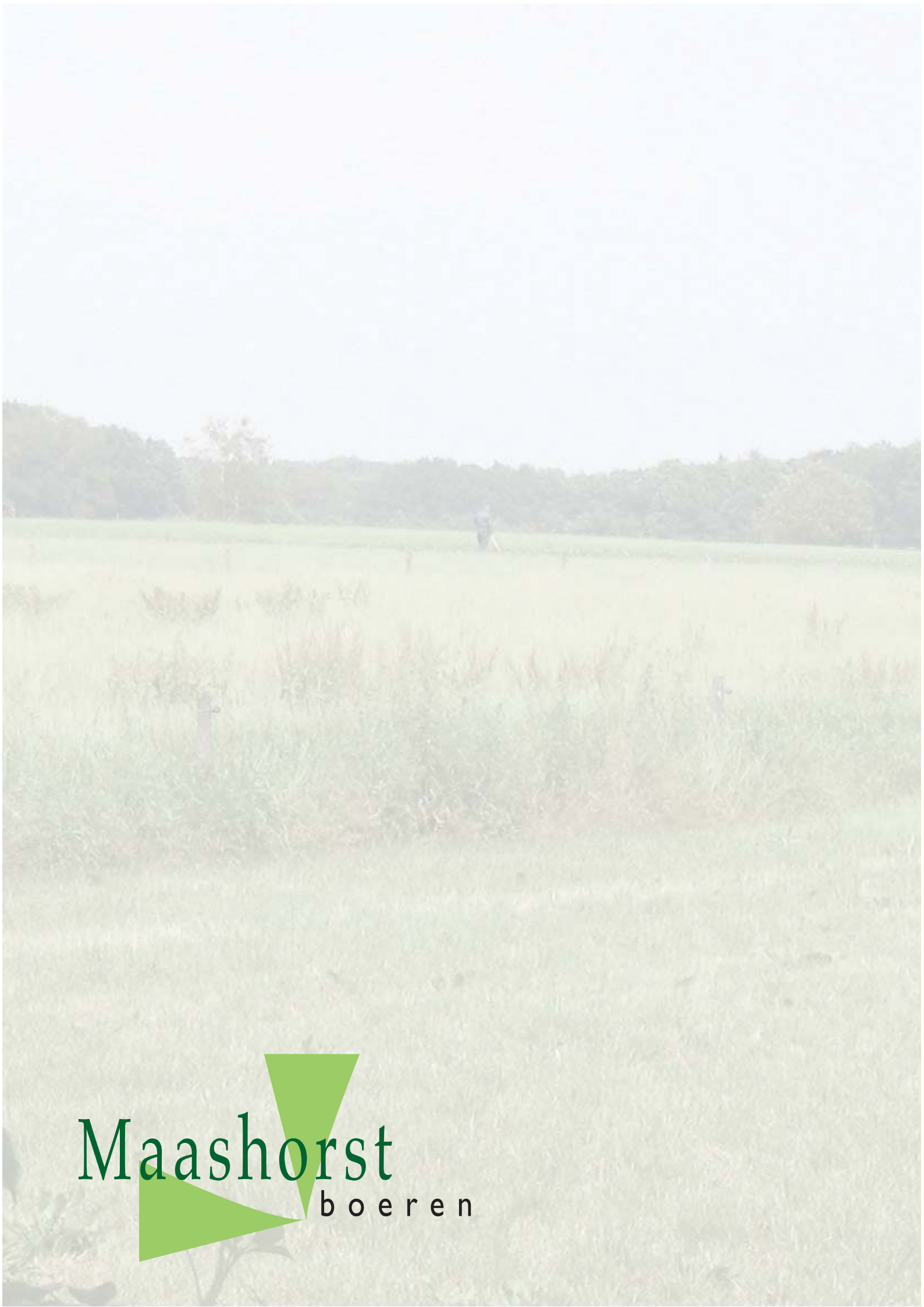
ZLTO Afdeling Bernheze
Vereniging Maashorstboeren
PPO

Kostenraming

De kosten worden geschat op € 15.000,-

Contactpersoon

ZLTO
A.M. Wijnen
Postbus 91
5000 MA Tilburg
T (013) 583 65 83
E awijne@zlto.nl

Maashorst
boeren